

Místo a úloha operační přípravy státního území při realizaci systému zabezpečení hostitelským státem

V tomto článku bychom chtěli poukázat na některé vazby, spojitosti a určitou míru provázanosti mezi operační přípravou státního území (dále jen OPSÚ) a zabezpečením hostitelského státu, jejíž pochopení a zvládnutí může být, ve svých důsledcích, nápomocno při řešení některých úkolů vyplývajících ze zajišťování obrany ČR a závazků státu ze členství v NATO. Jde především o vazby mezi Plánem OPSÚ a opatřeními realizovanými k naplňování činnosti spojeneckých vojsk na území České republiky v rozvinutém systému zabezpečení hostitelského státu.

ÚVOD

V člancích 4/2002, 2/2003 a 4/2003 uveřejněných ve Vojenských rozhledech jsme se podrobněji zabývali otázkami místa a úlohy operační přípravy státního území v současném bezpečnostním prostředí. Seznámili jsme širokou vojenskou veřejnost s analýzou současného stavu a v závěrech jsme dospěli k tomu, že i v relativně bezpečném prostředí má pro rozvoj obranyschopnosti státu OPSÚ své nezadatelné místo. Rozdíl spočívá v tom, že je, co do obsahu a rozsahu, tato oblast v době míru omezována a v některých momentech je i z hlediska přístupů měněna.

V souladu se zněním zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je v paragrafu 2, odstavce 6, **operační příprava státního území** definována jako souhrn opatření vojenského, ekonomického a obranného charakteru, která se plánují a uskutečňují v míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu s cílem vytvořit na území státu nezbytné podmínky pro splnění úkolů ozbrojených sil České republiky, a k zabezpečení potřeb obyvatelstva.

Zabezpečení hostitelským státem (HNS - Host Nation Support) podle soudobých názorů vojenských představitelů NATO, ale i v duchu schválené doktríny AD 4.5 „Zabezpečení hostitelským státem“, je důležitým faktorem při plánování i úvahu připadající (možné) či reálné operace nebo cvičení NATO. Bez aplikace tohoto systému je realizace jakékoliv operace vedené koaličními vojsky prakticky nemyslitelná. Cílem všech opatření zahrnutých do celého systému zabezpečení hostitelského státu je dosáhnout potřebné efektivity logistické podpory nasazených vojsk při odpovídajících nákladech.

Systém zabezpečení hostitelského státu nelze proto redukovat pouze na rozsah vymezené podpory, kterou potřebuje stát vysílající svá vojska k jejich rozmístění na teritoriu hostitelského státu. Předpokládá se poměrně široký rozsah podpory, zahrnující poskytování lidských zdrojů, výstroje a výzbroje, zásob a služeb, stejně jako skladovacích zařízení a další infrastruktury. V mezinárodním prostředí bude klíčovým prvkem v celém systému zabezpečení jeho koordinované plánování a zabezpečování s cílem maximálně uspokojit požadavky vysílajícího státu z aktiv hostitelského státu, a zároveň omezit nezdravou soutěž o nedostatkové zdroje.

Zabezpečení hostitelským státem je v podmínkách NATO definováno jako civilní a vojenská pomoc poskytovaná v době míru, krize a za války hostitelským státem **silám a organizacím NATO, které jsou rozmístěny na území hostitelského státu** (HN - Host Nation), **operují zde nebo přes jeho území projíždějí**. Základem takové pomoci je závazek, vycházející ze spojení s NATO nebo z dvoustranných či mnohostranných dohod uzavřených mezi hostitelským státem či organizacemi NATO a státem nebo státy, které mají ozbrojené síly, operující na území hostitelského státu. **Dohody uzavřené mezi hostitelským státem a vysílajícím státem** (SN – Sending Nation) **nebo NATO tvoří základ této pomoci**.

1. ZÁSADY PRO REALIZACI SYSTÉMU ZABEZPEČENÍ HOSTITELSKÝM STÁTEM

Zásady zabezpečení hostitelským státem jsou obsaženy v dokumentu označeném jako MC 334. Dále se s nimi můžeme blíže setkat v již zmíněné doktríně AD 4.5 – Zabezpečení hostitelským státem, schválené NGŠ AČR v roce 2003.

Mezi základní zásady patří **odpovědnost**, kdy státy a orgány NATO mají kolektivní odpovědnost za zabezpečování hostitelským státem v celém spektru operací vedených silami NATO. Na tuto zásadu navazuje nezbytný požadavek vytvářet pro podporu vysílaných jednotek národní podpůrný prvek (NSE - National Support Element).

S tím úzce souvisí i otázka **pravomocí**, kdy příslušní velitelé NATO mají pravomoc stanovit požadavky na zabezpečení hostitelským státem, zejména při plánování, ale i při jejich realizaci. Vrchní velení NATO (SC - Strategic Command) má pravomoc vyjednávat a uzavírat dohody o zabezpečení hostitelským státem jménem vysílajících zemí, podléhajících jejich předchozímu schválení ze strany těchto zemí.

Vedle těchto dvou zásad vystupuje do popředí i zásada **spolupráce** mezi zeměmi na základě uzavřených dohod, kdy jednotlivé účastnické země musí zajistit individuálně nebo prostřednictvím kooperativních opatření, která zahrnují oficiální dohody o zabezpečení hostitelským státem, zaopatření přiměřených zdrojů pro podporu svých sil přidělených NATO v době míru, krize a války. Tato spolupráce je naprosto nezbytná k všestrannému zabezpečení všech nasazených sil. Vedle spolupráce je také potřebné dodržovat i otázky nezbytné **koordinace**, která je dalším a velmi důležitým předpokladem pro zajištění efektivního a účinného vedení operací a slouží k zamezení sporů o místní zdroje.

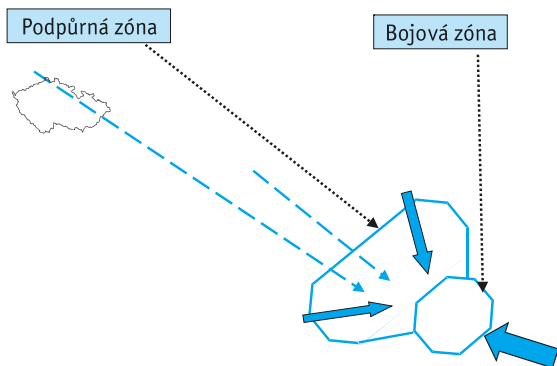
Nutnost **poskytování** smluvně zabezpečených zdrojů týkajících se zabezpečení hostitelským státem je další zásadou, podle které musí každý stát zabezpečit potřebné zdroje pro podporu sil NATO na svém území a to v míru, během krize i války. Informace týkající se dohod o zabezpečení hostitelským státem ve prospěch ozbrojených sil NATO musí být k dispozici příslušnému veliteli NATO.

Při posuzování možnosti pobytu spojeneckých vojsk na území ČR jako hostitelské země, musíme vycházet z Bezpečnostní strategie ČR a Vojenské strategie ČR. V těchto dokumentech jsou taxativně stanovena bezpečnostní rizika pro ČR. Přímé vojenské ohrožení nemá v těchto rizicích prioritu, ale také ho nelze vyloučit. Zpravodajské hodnocení současné situace ve střední Evropě nepředpokládá v nejbližším období rozsáhlý ozbrojený konflikt. Jsou však velice pravděpodobné lokální konflikty podobné kosovské krizi na Balkáně i na Blízkém a Středním východě. Současně vzhledem ke geografickému umístění České republiky v Evropě může ČR poskytovat zabezpečení hostitelským státem vojskům, která se přesunují přes území republiky (tranzitují) nebo vojskům, působícím na našem území (rozmísťují se zde), případně vedou na našem území válečnou operaci.

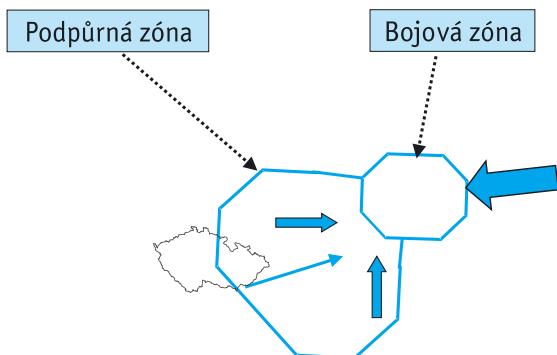
Z uvedeného vyplývá, že Česká republika může plnit úkoly v realizaci systému zabezpečení hostitelským státem ve třech variantách.

1. varianta, kdy bude zabezpečován pobyt spojeneckých vojsk **při cvičeních** na území České republiky v době míru. Takových cvičení byla již realizována celá řada a lze konstatovat, že naplňování všech úkolů s tím spojených zvládají zainteresované orgány bez problémů.

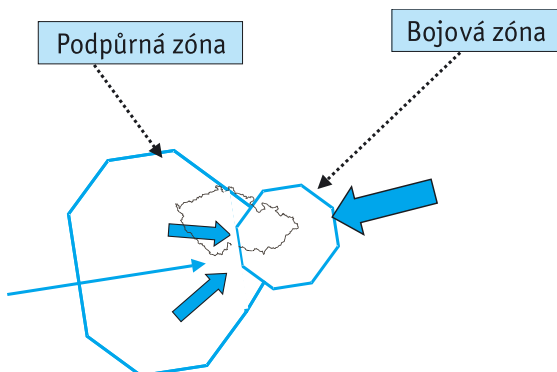
2. varianta, kdy v situaci vojenského ohrožení může být Česká republika **tranzitní zemí** (viz obr. č. 1), nebo ve složitější situaci **výchozím prostorem vojsk (druhých sledů) soustředěných k provedení operace** (viz obr. č. 2).

Obr. 1: Zabezpečení hostitelským státem - nízká intenzita

Obr. 2: Zabezpečení hostitelským státem - střední intenzita

Obr. 3: Zabezpečení hostitelským státem - maximální intenzita

V této variantě lze předpokládat poskytování zabezpečení hostitelským státem při soustřeďování spojeneckých vojsk, při jejich výcviku, ale i zásobovací a opravárenské činnosti ve prospěch vojsk zasazených do bojových, popřípadě mírových operací mimo naše území. Zde lze předpokládat využívání předsunutých leteckých základen a jejich připojení na produktovody, vyčlenění a ochranu železničních a silničních tras pro přesuny vojsk. Rovněž lze očekávat poskytnutí spojovacích a komunikačních systémů pro realizaci spojení. Současně je možné kalkulovat i s realizací ubytování a všestranným zabezpečením života a výcviku spojeneckých vojsk na našem území.

3. varianta, nejméně pravděpodobná, nastane v případě, že je **operace vedena na našem území** (viz obr. č. 3). Při ní se rozvíjí celý systém zabezpečení hostitelským státem na nejvyšší úrovni (maximální soustředění vlastních i spojeneckých vojsk). Jeho zabezpečení by pravděpodobně předcházel přechod hospodářství na válečný systém. Rozsah poskytování podpory by byl oproti druhé variantě podstatně širší především rozsahem, ale i rozmanitostí poskytované pomoci. S narůstáním kompatibility naší výzbroje lze předpokládat vyšší význam poskytování podpory v oblasti výzbrojního zabezpečení.

2. MÍSTO A ÚLOHA JEDNOTLIVÝCH ÚSTŘEDNÍCH SPRÁVNÍCH ÚŘADŮ V SYSTÉMU ZABEZPEČENÍ HOSTITELSKÝM STÁTEM

Již ze samotného významového překladu anglických slov HOST NATION SUPPORT do českého jazyka „zabezpečení hostitelským státem“ je zřejmé, že takto vytvořený systém bude zahrnovat činnosti, **jejichž realizaci naplňuje**, prostřednictvím svých jednotlivých ústředních správních úřadů, **stát jako celek** a nikoliv pouze jeho jedna organizační složka – Ministerstvo obrany.

Hlavním, nosným orgánem při plnění těchto úkolů bude samozřejmě *rezort obrany* a jeho výkonný prvek – Armáda České republiky, avšak pro splnění celého komplexu úkolů je nezbytné zapojení i dalších vybraných ministerstev.

V souvislosti s výše uvedeným je nutné blíže rozebrat i otázku účasti dalších vybraných rezortů při rozvinování, ale i vlastní realizaci celého systému zabezpečení hostitelským státem.

V první řadě je nutno uvést **Ministerstvo zahraničních věcí**, které bude odpovědné za zabezpečování prvotních jednání a určování strategického přístupu k uzavírání smluv o zabezpečení hostitelským státem z hlediska zahraniční politiky, ale i za řešení možných problémů mezinárodního charakteru.

Ministerstvo vnitra bude odpovědné za řešení vnitřní bezpečnosti a pořádku ve státě. Ve spolupráci s orgány dopravy AČR a Vojenskou policií bude zabezpečovat při realizaci systému zabezpečení hostitelským státem přesuny vojsk po komunikacích, doprovody, popřípadě ochranu komunikačních uzlů, jako jsou dálniční nadjezdy, mosty, tunely apod. Jako řídicí orgán regionální státní správy bude vytvářet předpoklady pro styk spojeneckých vojsk s orgány státní správy v jednotlivých krajích a regionech za výjimečných podmínek. V souladu s jejich množstvím a potřebami zajišťuje eliminaci možných nedorozumění. Dále bude organizovat mimořádná opatření k ochraně státních hranic, a tedy i zvláštní režim na přechodech přes státní hranici.

Ministerstvo dopravy bude ovlivňovat přijetí smluvních závazků tak, aby příslušné orgány a organizace byly schopné zabezpečit odpovídající propustnost železniční a silniční sítě a leteckých koridorů, včetně příslušných skladových a přeładkových kapacit. Do kompetencí tohoto ministerstva budou spadat i vodní a potrubní doprava, jejichž využití nelze zcela vyloučit pro zabezpečení realizace opatření hostitelským státem.

Ministerstvo informatiky a Český telekomunikační úřad budou odpovídat v úzké součinnosti za ovlivňování vyčlenění kapacit komunikačních spojovacích uzlů, linek a informačních systémů, popřípadě i polního poštovního spojení.

Ministerstvo obchodu a průmyslu spolu s Ministerstvem zemědělství bude odpovídat za řešení případných mimořádných dodávek zásob, především potravin a PHM. V tomto případě bude bezpodmínečně nutné kalkulovat s uplatněním požadavků na odběr elektrické energie, případně tuhých paliv, plynů a tepla. Ministerstvo obchodu a průmyslu bude v konečné míře ovlivňovat nejen stavební výrobu, ale zejména celkovou hospodářskou politiku státu.

Ministerstvo zdravotnictví bude odpovídat za možnost přijímání opatření k vyčlenění kapacit zdravotnických zařízení, nemocnic, rehabilitačních a lázeňských zařízení ve prospěch hostující země. Lze předpokládat i nutnost zintenzivnění hygienicko epidemiologických opatření spojených s pobytem vojsk, ale i případnými migračními vlnami, popřípadě pobytem válečných zajatců.

Ministerstvo financí kromě otázek celkového financování celého systému zabezpečení hostitelského státu bude řešit i otázky celního odbavení, kterému bude nutno věnovat speciální pozornost, aby tzv. krátké, tedy myšleno urgentní, zásoby, především dopravované letecky (leteckým mostem) nebyly zpožděny z důvodu nedodržení dohodnutých celních postupů. Proto musí být jasně formulovány celní požadavky, včetně běžných diplomatických kanálů a odsouhlaseny hostujícím státem během základního plánování. Musí být fyzicky a administrativně zajištěno, že to co do země vstupuje, ji skutečně opustí.

Ministerstvo spravedlnosti bude zabezpečovat legislativní podporu veškerých jednání a smluv a vystavovat právní posudky k jednotlivým dohodám. Cestou státních zastupitelstev bude hájit zájmy České republiky a jejich občanů v případech trestné činnosti spojeneckých vojáků a popřípadě bude vyřizovat stížnosti na porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a jejich Protokolů.

Ministerstvo životního prostředí bude odpovídat za hájení zájmů České republiky tak, aby nedocházelo k poškozování životního prostředí. Dále bude usměrňovat činnosti Českého hydrometeorologického ústavu k předávání zpráv o počasí spojeneckým vojskům.

Ministerstvo kultury se bude podílet na řízení případných „mediálních operací“, které jsou nezbytné především při delším pobytu spojeneckých vojsk ke správné informovanosti obyvatelstva a předcházení negativních nálad a šíření paniky. K udržení vysokého morálního stavu spojeneckých vojsk lze předpokládat jeho prostřednictvím na uplatňování požadavků k provedení kulturních akcí.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se může podílet na zabezpečení hostitelským státem například realizací přednáškové činnosti pedagogického sboru, především k seznámení s naší kulturou a zvyky, protože ne všechna spojenecká vojska budou přicházet ze stejných kulturních prostředí.

S výjimkou těch ministerstev, které se bezprostředně budou podílet na přípravě konkrétních činností realizovaných již v míru, není z hlediska zabezpečení hostitelským státem úkolem všech uvedených ministerstev řídit či plánovat konkrétní činnosti. Důležité však bude, aby **rezort obrany ve své práci systematicky prosazoval u jednotlivých výše uvedených ministerstev přijímání praktických kroků k realizaci zabezpečení hostitelským státem v jejich působnosti**. Půjde zejména o promýšlení a legislativní zakotvení situací, kdy bude nutno rozvinout **systém zabezpečení hostitelským státem ve větším rozsahu tak, aby se v něm mohly pohybovat** nejen státní organizace, ale i orgány samosprávy, fyzické a právnické osoby. Pouze takto pojatý komplexní pohled na místo a úlohu ústředních správních úřadů v systému zabezpečení hostitelským státem může v případě potřeby přinést požadované výsledky a zajistit jeho funkčnost. Přitom pravděpodobnost rozvinutí celého systému zabezpečení ve variantě č. 2 je nutno hodnotit jako poměrně vysokou.

3. OPATŘENÍ OPSÚ A AKTIVACE SYSTÉMU ZABEZPEČENÍ HOSTITELSKÝM STÁTEM NA ÚZEMÍ ČR

K tomu, abychom postihli problematiku realizace souhrnu *opatření OPSÚ a aktivace systému zabezpečení hostitelským státem*, je nutné si připomenout vazby mezi oběma systémy. Někdy se setkáváme s tím, že mezi oba uvedené systémy je chybně vkládáno rovnítko. Jak vyplývá z definic obou pojmů není jejich obsah v žádném případě totožný. Faktem ovšem je, že oba systémy jsou vzájemně propojeny, doplňují a podporují se. Z některých aspektů je širší

a obecnější pojem OPSÚ, z jiných se tak naopak jeví systém zabezpečení hostitelským státem. Podívejme se objektivně jaké jsou skutečné vazby mezi oběma systémy.

Přímou vazbou mezi OPSÚ a zabezpečením hostitelského státu tvoří **Program bezpečnostních (obraných) investic NATO** (NSIP - NATO Security Investment Programme), jehož prostřednictvím je realizována příprava teritoria z hlediska rozvoje infrastruktury pro činnost hostujících zemí. Stavby a zařízení takto budovaná jsou nebo mohou být běžně využívána jednotkami, útvary a svazky AČR, ale jejich kapacita a lokalizace vychází ze strategických záměrů příslušných teritoriálních (aliančních) velitelů, a proto bude přesahovat potřeby AČR. Podle vývoje situace mohou být tato zařízení využívána v příslušné operaci buď pouze spojeneckými vojsky, nebo v součinnosti s jednotkami AČR. V současnosti jsou realizovány nebo se připravují projekty taktických a transportních leteckých základen, spojení a PVO. Z popisu je zcela zřejmé, že z hlediska vztahu těchto dvou zkoumaných systémů je v tomto případě **řídícím systémem operační příprava válčisti (teritoria) Aliance**.

Poněkud odlišná situace je z hlediska ostatních oblastí OPSÚ, kde lze vytipovat volnější vazby na systém zabezpečení hostitelským státem ve dvou rovinách. **První rovinu** tvoří přímé vazby mezi příslušnými armádami, které se z hlediska realizace systému zabezpečení hostitelského státu a OPSÚ dotýkají zejména skladových kapacit a výcvikových prostorů. Tam, kde požadavky hostující země lze vykrýt z existujících možností vojenské infrastruktury, bude přednostně využívána tato infrastruktura. Význam skladových zásob AČR a jejich využití ve prospěch hostujících vojsk je v souvislosti s probíhajícím snižováním zásob téměř zanedbatelný i při rozvíjení systému zabezpečení hostitelského státu ve variantě č. 1, natož pak při variantách č. 2 a č. 3. Jediným významným styčným bodem z hlediska OPSÚ a zabezpečení hostitelského státu je možnost ubytování a výcviku hostujících vojsk ve vojenských výcvikových prostorech (dále jen VVP), a proto jejich další omezování nelze považovat za nejvhodnější. Výběr a následná výstavba VVP až po zhoršení mezinárodní bezpečnostní situace, je právně, časově a finančně pro stát velmi nevýhodná. Kromě toho je třeba ekonomicky, vojensky i politicky využívat tu skutečnost, že obdobná zařízení v západní Evropě nejsou vybudována a jejich výstavba se neplánuje. Ekologické námitky proti intenzivnímu využívání VVP jsou ve většině případů tendenční a neopodstatněné.

Druhou rovinu tvoří vazby na mezinárodní úrovni, které se dotýkají především možnosti využívání ekonomického potenciálu, zejména dopravní infrastruktury ČR. Vstup cizích vojsk na území našeho státu bude vždy záležitostí schvalovacích procedur vlády a parlamentu. Praktický mechanismus vyžadování zabezpečení podpory hostitelským státem (po předchozím sladění na politické úrovni), která přesahuje možnosti rezortu obrany, je i v tomto případě realizován přes příslušné vojenské (alianční nebo národní) struktury. Většina výrobních, skladovacích a opravárenských kapacit včetně dopravních cest a služeb spojených s jejich využíváním, o které budou hostující země projevoval zájem, je však soukromé povahy, a proto musí mít stát pro krizové situace a zejména pro stav ohrožení státu a válečný stav k dispozici nejen státní hmotné rezervy, ale zejména vhodné legislativní a organizační nástroje k prosazování svých zájmů.

Celá tato oblast je - za součinnosti a pod odborným dohledem všech příslušných ústředních správních úřadů - **v působnosti správy státních hmotných rezerv a je realizována v systému hospodářských opatření pro krizové stavy** (dále jen HOPKS). Domníváme se, že z hlediska realizace úkolů, které připadají v úvahu v námi naznačené variantě č. 1, by neměly nastat žádné větší problémy. Pro zabezpečení potřeb ozbrojených

sil, včetně řešení úkolů zabezpečení hostitelským státem ve variantě č. 2 a 3, se vytvářejí mobilizační rezervy. Jejich tvorba pro oblast materiální se odvíjí od plánovaných počtů vlastních vojsk a jejich možného navýšení v rámci realizace systému zabezpečení hostitelským státem.

Lze tedy konstatovat, že určujícím faktorem pro celkovou výši zásob jsou počty zmobilizované AČR, potažmo ozbrojených sil České republiky a rozsah uzavřených smluv o poskytování této podpory státem. Pro oblast služeb spojených s využíváním infrastruktury jsou však řídicím faktorem principy vyplývající z realizace zásad operačního plánování. Teze, že mobilizační rezervy je možno, se snižováním pravděpodobnosti vzniku ozbrojeného konfliktu a počtu vojsk nasazovaných do soudobých (moderních) operací, významně omezovat platí pro oblast materiální, ale nikoliv pro celou oblast dotčené infrastruktury. Zejména z hlediska dopravního a komunikačního musí být infrastruktura, jejíž výstavba není, na rozdíl od schopností zvýšení výroby věcí měsíců, ale řady let, udržována na odpovídající úrovni. Bez ohledu na počty vojsk musí umožňovat přesuny vojsk všemi druhy dopravy v libovolném směru při jejich komplexním zabezpečení (PHM, proviant, pitná voda, zdravotnická podpora, prostory soustředění atd.).

Kromě toho je třeba vytvářet na teritoriu jeho silami podmínky pro vytyčování objížděk a obnovu sjízdnosti zničených objektů v co nejkratších lhůtách. V tomto případě je zřejmé **prolínání operačních hledisek** do všech oblastí zabezpečení hostitelským státem, které mají v řadě z nich prioritní postavení.

V realizaci HOPKS sehrává významnou úlohu integrovaný záchranný systém (dále jen IZS). Nedostatkem však je, že úlohou IZS není vytvářet ucelený a fungující systém, **ale pouze koordinovat činnost** jeho jednotlivých vybraných složek. Když nastane krizová situace nečekaně a její rozsah bude větší nebo průběh neobvyklý, bude nutné přijímat opatření spojená **s nasazením záložních sil a prostředků, včetně rozvinutí mobilizačních rezerv.**

V tomto případě budou zákonitě vznikat potíže, protože chybí ucelená koncepce řešení všech krizových situací umožňujících adekvátní reakce jak na krizové situace vojenského charakteru, tak na situace nevojenského charakteru. Proto je nutné v další fázi využívat pozitivní zkušenosti získané při realizaci opatření jak v oblasti OPSÚ, tak i v systému HOPKS, oba tyto systémy z hlediska účelnosti, ale i hospodárnosti obousměrně propojit. Při tvorbě tohoto nového systému využít zkušenosti z realizace Programu bezpečnostních investic NATO (NSIP) a realizace systému zabezpečení hostitelským státem.

To bude vyžadovat na základě prognóz vývoje mezinárodní bezpečnostní situace jasné stanovit do jaké úrovně je třeba se připravovat po odbornostech na jednotlivé krizové stavy, co bude ještě politicky, ekonomicky reálné a co již bude postrádat smysl, do čeho musí a bude stát investovat, co bude spadat do působnosti orgánů samosprávy a co do sféry podnikatelské a individuální. Původně svým rozsahem zasáhly v posledních sedmi letech území České republiky třikrát, přičemž prognózy do dalších let jsou velmi neradostné, a navíc ke standardním ohrožením přibyl nový fenomén – terorismus.

Kromě toho se ukazuje, že četnost regionálních vojenských konfliktů blízkých území ČR, které mohou negativně ovlivňovat vývoj bezpečnostní situace ve státě, se nesnižuje.

Protože nejsou centrálně stanoveny základní požadavky (normy) na uvedení postižených oblastí do původního stavu, je obsah mobilizačních rezerv (jejich kvalita a kvantita) zcela ponechán na subjektivních úvahách jednotlivých ústředních správních úřadů. Ukazuje se, že u některých rezortů nejsou uchovávány žádné mobilizační rezervy a vše je vykrýváno

z běžně dostupných zdrojů. U dalších rezortů se naopak ze setrvačnosti skladují ve velkém rozsahu trofejní zásoby. Domníváme se, že ani jeden z těchto extrémů není správný.

Cvičení NATO, ale i praktická nasazení vojsk v různých operacích, včetně odstraňování následků přírodních katastrof ukazují, že systém zabezpečení hostitelským státem je nutno trvale rozvíjet s využitím připravených opatření HOPKS a OPSÚ. Toto **všestranné zabezpečení** může být efektivně poskytnuto jen tehdy, když se závazky spojují s neustálou výměnou zkušeností a informací. Výměnu je nutno neustále organizovat jak na vnitrorezortní úrovni, zejména mezi Ministerstvem obrany a Armádou České republiky – Ministerstvem vnitra a Hasičským záchranným sborem – Správou státních hmotných rezerv a odborem příprav hospodářských opatření, tak i na mezistátní úrovni. Příkladem mezinárodní spolupráce mohou být například kontakty na úrovni národních velitelů Belgie, SRN, Lucemburska, Holandska a velitele 21. TAACOM (Theater Army Area Command, US), kteří podepsali dohodu o tom, že se budou jednou za rok setkávat v informačním grémiu. Takto byla založena tzv. **Konference národních teritoriálních velitelů** – NTCC (National Territorial Commanders Conference), ke které později přistoupily Francie a Velká Británie. Jejím hlavním cílem bylo mimo jiné vytvořit postupy pro podporu ozbrojených sil hostitelskou zemí a tak realizovat základní rozhodnutí států NATO v této oblasti. Přitom bylo stanoveno, že každá země může **při poskytování podpůrných činností uplatňovat národní zvláštnosti**. Takto vzniklé postupy byly zapracovány do dokumentu „Směrnice pro poskytování podpůrných činností pěčí hostitelské země“.

ZÁVĚR

Po hlubším seznámení se s problematikou realizace souhrnu opatření operační přípravy státního území v její návaznosti na systém zabezpečení hostitelským státem je zřejmé, že se jedná o velmi složitý proces **založený především na rozsáhlém vyjednávání**. Každý jednotlivý případ poskytnutí zabezpečení hostitelským státem bude výjimečný a je obtížně opakovatelný. NATO, jako multinárodní organizace, ve všech svých postupech ctí národní specifika, avšak na druhou stranu vyžaduje naplnění závazků, které na sebe členské země převzaly. Bude proto důležité, aby **politická rozhodnutí** byla vždy prováděna **na základě hodnověrných informací o možnostech** ozbrojených sil, respektive armády, ale i celé společnosti. Tato rozhodnutí musí být přiměřená kapacitním i odborným schopnostem vykonavatelů, ale na druhou stranu nesmí být opatrnická a úzkoprsá.

Zkušenosti z pobytu spojeneckých vojsk ve VVP na území České republiky ukazují na **potřebu maximální vyváženosti mezi vlastní národní logistickou podporou a požadavky na zabezpečení hostitelského státu**. Při zkoumání tohoto problému lze konstatovat, že rozhodování o rozsahu zabezpečení má daleko širší souvislosti než by se mohlo na první pohled zdát. Nelze vždy jen **prosazovat finanční aspekty** u jednotlivých komodit či služeb. Tyto jsou samozřejmě prioritní, ale nemohou být jediným kritériem, zejména s ohledem na dlouhodobé dopady.

Při řešení této problematiky, tak jako ve všech oblastech lidské činnosti, je víc než **nutné vyhnout se extrémům**. Aby bylo možné vyváženě požadovat a na druhou stranu i poskytovat optimální rozsah a obsah zabezpečení hostitelským státem, je nutný skutečně profesionální přístup. **Tento lze očekávat pouze u lidí odborně zdatných a připravených** pro plnění takto-

výchto úkolů. Tyto lidi je třeba systematicky připravovat, ale i vzdělávat. Měli by být specializovaně připravováni tak, jak je tomu v ostatních vyspělých státech.

Závěrem lze konstatovat, že **zabezpečení hostitelským státem** je v celé své šíři novým prvkem pro všechny členské země NATO, nejen pro Českou republiku. Toto mimo jiné vyplývá především ze změny charakteru plněných úkolů po rozpadu bipolárního světa a stále narůstajícího počtu „mísí“ realizovaných mimo rámec článku 5 Washingtonské smlouvy. V tomto kontextu má Česká republika při naplňování úlohy hostitelského státu plnou odpovědnost podporovat činnost sil NATO a společně zajišťovat přiměřenou podporu spojeneckým ozbrojeným silám v případě, že bude o tuto podporu požádána.

Literatura:

MC 319/1 Zásady a metody NATO pro logistiku; NATO Principles and Policies for Logistics.

MC 334/1 Zásady a postupy (metody) NATO v oblasti plánování HNS; NATO Principles and Policies for Host Nation Support (HNS) Planning.

ALP-12 Směrnice pro plánování a přípravu dohod, opatření pro podporu hostitelskou zemí; Guidance for the planning and preparation of the Host Nation Support.

Poznátky ze cvičení MOUNTAINS 99, ČESKÝ JEZDEC 2000, MORAVA 2000, a HRADBA 2001“.

Zkušenosti a poznátky ze cvičení VeŠÚZO (Velitelství sil územní obrany) – Tábor, za období 1998 až 2001.

AD 4.5, Zabezpečení hostitelským státem, doktrína, Praha 2003.

Přednáška „Úkoly AČR při plnění vojenských opatření hostitelské země“, VA Brno 2001.

Přípravy na intervenci v Iráku, samotná operace a její důsledky, to vše mělo hluboký dopad na transatlantické a vnitroeurospéské vztahy. Je pozoruhodné, do jaké míry se tyto vztahy jeví dnes již změněny, a za tak krátkou dobu. Důkladné prostudování Prohlášení Evropské unie a NATO o Evropské bezpečnostní a obranné politice z prosince 2002, dohody prolamující ledy mezi Evropskou unií a NATO, nasvědčuje tomu, že tento dokument byl dohodnut již v příznivější době. Na jedné straně invaze v Iráku pomohla k utvrzení rostoucí skutečnosti, že Evropa je pozadu na úseku globální bezpečnosti. Na druhé straně připomněla Američanům a Evropanům obtíže v dosažení konsenzu co se týká kolektivní bezpečnosti. Třetí aspekt musel zajisté upozornit Američany na vitální úlohu spojenců při řízení bezpečnostní politiky.

Čtvrtým aspektem je skutečnost, že Američané a Evropané, vítězové studené války a dědicové strategické odpovědnosti, byli upamatováni na to, že se nemohou vyhnout břemenu vůdcovství na poli bezpečnosti v této pohnuté době. Irák byl v realitě poslední kapitolou historie strategického znovuprobuzení Evropy, symptomu jenž se odrazil v následném návrhu koncepce rodící se evropské bezpečnostní strategie vysokého zástupce Evropské unie, Javiéra Solany.

Julian Lindley-French

Vztahy, které zavazují

NATO Review 3/2003

<http://www.nato.int/docu/review/2003/issue3/czech>